

ASPECTE ALE TRANSFERULUI ÎN TOPONIMIE ȘI IMPLICAȚIILE ETIMOLOGICE ALE ACESTUIA

Maria DOBRE

Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti” din
București (România)

10.52846/SCOL.2022.1-2.01

Abstract

In this article we present some problems of toponymic etymology concerning the toponymic transfer from one geographical object to another, located in the neighbourhood or at a distance.

These are derived toponyms such as: *Alboteasca*, *Cernăteasca*, *Câmpulungeanca*, *Sărintăreanca*, etc., which designate land properties whose etymon is represented by the names of villages or monasteries: *Albotești*, *Cernătești*, *Câmpulung*, *Sărintari*, etc.

Other examples concern analytical constructions formed from a toponym: *Sihla*, *Slobozia*, etc. not an appellative: *sihlă*, *slobozie*.

Keywords: *transfer, toponym, etymon, derivatives, analytical construction*

Résumé

Dans cet article on présente quelques problèmes de l'étymologie toponimique concernant le transfert toponimique d'un objet géographique à l'autre, situé en voisinage ou à la distance.

Il s'agit de toponymes dérivés comme: *Alboteasca*, *Cernăteasca*, *Câmpulungeanca*, *Sărintăreanca* etc. qui désignent propriétés foncières ayant comme étymon les noms de villages ou monastères: *Albotești*, *Cernătești*, *Câmpulung*, *Sărintari* etc.

Autres exemples concernent des constructions analytiques formées d'un toponyme: *Sihla*, *Slobozia* etc. pas d'un appellatif: *sihlă*, *slobozie*.

Mots-clés: *transfert, toponyme, étymon, dérivés, construction analytique*

Trecerea unui nume de loc de la un obiect geografic la altul, în funcție de vechimea și relevanța acestuia într-un anume areal, este un fenomen cunoscut în literatura de specialitate. Astfel: *Argeș*, *Bistrița*, *Dâmbovița*, *Jiu*, *Prahova* etc., vechi hidronime în spațiul românesc, au transmis numele lor, în aceeași formă, ca derivate, compuse ori în construcții analitice, unor așezări umane: *Argeș* → *Argeșel*, *Curtea*

de Argeș, Bistrița → Bistricioara, Dâmbovița → Dâmbovicioara, Jiu → Roșia - Jiu, Prahova → Prahovița etc.

Sunt numeroase articole de dicționar toponimic în care numele satului s-a transmis comunei, moșiei cât și unor forme de relief ori cursuri de apă. În cazul acestora, opțiunea etimologică este clară, ținându-se seama de importanța obiectului denotat și de atestările istorice ale acestuia. Ex.: *Balotești* **1**. Sat **2**. Comună **3**. Moșie.

Din păcate, există situații în care explicarea etimologiei unor nume de moșii, păduri, suprafețe agrare, forme derivate cu sufixele *-escă* ori *-eanca*, în care posibilitatea unui primitiv - nume de loc a fost ignorată, optându-se cu multă ușurință pentru un etimon antroponimic feminin.

Asupra unor astfel de exemple de migrare toponimică ne vom referi în paginile următoare. Menționăm că, în cercetarea noastră am avut în vedere și datele oferite de onomasticonul românesc privind prezența matronimelor în vechile documente.

În exemplele cercetate se exclude și o formă adjectivală *-escă*, într-un context ca: (funia, partea, moșia, sfoara) *albotescă*, *alimănească* etc. cu originea într-un antroponim masculin: *Albotă*, *Alimănescu* etc.

Toponimele analizate sunt selectate din *Dicționarul toponimic al României. Muntenia (DTRM)*.

Alboteasca, moșie a **1834** < *Albotești*, sat a **1654**, aparținând aceleiași comune: Zăvoaia - Br.

Alimăneasca, moșie a **1879** < *Alimănești*, sat a **1598**, c. Izvoarele - Ot Călărășanca, teren arabil < *Călărășii* (Vechi) sat c. Cuza Vodă - Cl, a **1700**

Căldărușanca, moșie a **1824** < *Căldărușani*, mănăstire c. Brazii - Il, a **1637**

Călineasca, moșie a **1851** < *Călinești*, sat c. Călinești - Ag, a **1388**.

Cătuneanca, moșie a **1805** < *Cătunu*, sat c. Poieni - Tr, a **1598**

Căzăceanca, moșie a **1896** < *Cazacii* (Sf. Gheorghe), moșie c. Văcărești - Db, a **1871**

Căzăneasca, moșie a **1898** < *Căzănești*, sat c. Necșești - Tr a **1578**

Câlceasca, moșie a **1872** < *Câlcești*, sat c. Mihăilești - Ag, a **1603**

Câmpulungeanca, moșie a **1898** < *Câmpulung*, mănăstire m.

Câmpulung - Ag, a **1689**.

Cândeasca, moșie a **1852** < *Cândești*, sat c. Vernești - Bz, a **1570**

Cernăteasca, moșie a **1919-1945** < *Cernătești*, sat c. Cernătești - Bz, a **1487**

Cuneasca, moșie a **1729** < *Cunești*, sat c. Grădiștea - Cl a **1588**

Dadiloveanca, câmpie < *Dadilov*, sat c. Mihai Bravu - Gr, a **1501**

- Drăgăneasca*, moșie a **1898** < *Drăgănești*, sat or. Drăgănești-Olt - Ot, a **1628**
- Fileanca*, moșie a **1809** < *Fileni*, sat c. Revița - Il a **1554**
- Fiñteasca*, pădure a **1898** < *Fiñțești* c. Măieni - Bz a **1534**
- Lopătăreasca*, moșie a **1922** < *Lopătari*, sat c. Lopătari - Bz a **1621**
- Ludăneasca*, moșie a **1697** < *Ludănești* sat c Răsmirești - Tr, a **1599**
- Mălăiasca*, moșie a **1709** < *Mălăiescu*, moșie c. Stâlpeni - Ag, a **1673**
- Mălineasca*, teren arabil < *Mălinești*, sat c Vișina - Db, a **1576**
- Măneasca*, pădure < *Mănești*, sat c. Mănești - Db, a **1590**
- Mărăcineasca*, moșie a 1651 < *Mărăcineni*, sat c. Mărăcineni - Bz, a **1597**, prin înlocuirea sufixului -eni > -ească
- Mărceasca*, moșie a **1926** < *Mărcești*, sat c. Dobre - Db, a **1533**
- Mărculeasa*, moșie a **1898** < *Mărculești*, sat c. Cozieni - Bz, a **1711**
- Mărgineanca*, moșie c. Colceag, a **1705** < *Mărgineni*, mănăstire c. Filipeștii de Târg - Ph a **1489**
- Măstăneasca*, moșie a **1782** < *Măstănești*, sat c. Apostolache - Ph a **1632**
- Mereiasca*, moșie a **1898** < *Merei*, sat c. Merei - Bz, a **1747**
- Miceasca*, pădure a **1898** < *Micesti*, sat c. Micești - Ag a **1456**
- Micșeneasca*, moșie a **1685** < *Micșani*, sat c. Budești - Cl, a **1575**
- Mierlăreasca*, moșie a **1565** < *Mierlari*, sat c. Berca - Bz, a **1531-1532**
- Mihăiasca*, moșie a **1830** < *Mihăiești*, sat c. Mihăiești - Ot, a **1628**
- Mileasca*, moșie a **1852** < *Milești*, sat c. Căzănești - Il, a **1499**
- Mioveanca*, pădure a **1892** < *Mioveni*, sat or Mioveni - Ag, a **1574**
- Misleanca*, moșie a **1835** < *Mislea*, mănăstire c. Cocorăștii Mislii - Ph, a **1543**
- Nămăiasca*, moșie a **1864** < *Nămăiești*, sat c. Valea Mare - Pravăț - Ag, a **1506**
- Năneasca*, moșie a **1735** < *Nănești*, sat c. Uda - Ag, a **1569**
- Nișcoveanca*, moșie a **1804** < *Nișcov*, sat c. Vernești - Bz, a **1568**
- Novăceasca*, moșie a **1828** < *Novaci*, sat c. Mihăilești - Gr, a **1613**
- Periețeanca*, moșie a **1830** < *Perieți*, sat c. Perieți - Il, a **1588**
- Poienăreanca*, pădure a **1898** < *Poienari*, sat c. Poienarii de Muscel - Ag, a **1573**
- Săridăreanca*, moșie - Buzău a **1898**; Călărași a **1827**; Ilfov a **1853**; Prahova **1899** < *Sărintar*, mănăstire m. București a **1614**
- Sihleanca*, pădure a **1940** < *Sihleanu*, pădure c. Pravița de sus - Ph,

a **1919**

Slăveasca, moșie a **1736** < *Slăvești*, sat c. Tătăreștii de Jos - Tr, a **1736**
Stavropoleanca, moșie - Db, a **1887** < *Stavropoleos*, mănăstire m.

București a **1696**

Stănceanca, moșie a **1872** < *Stănțești*, sat c. Vadu Pașii - Bz, a **1559**
Stoienasca, moșie a **1824** < *Stoienescu*, sat c. Stoienescu - Ag, a **1583**
Sudițeanca, moșie a **1876** < *Sudiți*, sat c. Sudiți - Il, a **1834**
Surdeasca, moșie a **1849** < *Surdești*, sat c. Armășești - Il, a **1606**

Erori în explicarea originii unor toponime se întâlnesc și în sistemul de trimiteri.

Abrevierea **v** (=vezi) se folosește atunci când, într-un șir de toponime omonime, cu același etimon, se face trimiterea la primul toponim explicat etimologic. Ex.: *Bahna*⁴...• Et v. *Bahna*¹, *Balotești*⁵...• Et v. *Balotești*¹.

Semnul grafic agreat, la secțiunea etimologică, în economia unui dicționar este < (=provine din). Ex.: *Batal* ...• Et < *batal* "locul unde a fost o stână".

Înlocuirea semnelui "<" cu "**v**" a generat confuzie în înțelegerea originii unui toponim, așa cum o vor dovedi câteva din multiplele exemple.

Sihlele de Jos, moșie c. Sihlea - Vr a **1701**, este o construcție analitică formată de la *Sihlea*, moșie a **1695**, cu forma *Sihle*, pe raza aceleiași localități, nu de la *Sihla* - Bz, provenit din entopicul omonim *sihlă* "pădure tânără și deasă".

Sineștii din Plapcea, moșie c. Potcoava - Ot, construcție analitică formată de la *Sinești*⁵(3) moșie cu aceeași localizare, plus un determinant toponimic, or, în dicționar se face trimitere: v. *Sinești*¹, numele unui sat din Argeș, explicat la rându-i prin deonomasticul *sinești* < np. *Sina* (!).

Sineștii Noi, *Sineștii Vechi*, nume de sate din c. Sinești - Il, sunt explicate prin același *Sinești*¹, fără îndoială greșit.

Slăveștii de Jos, *Slăveștii de Sus*, nume de sate, *Slăveștii* - Zorlești, moșie - Tr, au ca prim element al sintagmei toponimice *Slăvești*², sat - Tr, nu *slăvești* (nume de grup), cum lasă să se înțeleagă trimiterea: v. *Slăvești*¹, sat, c. Păcureți - Ph.

Slobozia Bradului, sat - Vr, s-a format de la *Slobozia*²¹, veche denumire a satului, nu de la termenul curent din trimiterea făcută: v. *Slobozia*¹, sat - Ag, explicat prin apelativul *slobozie*.

BIBLIOGRAFIE

1. Academia Română, *Dicționarul toponimic al României. Muntenia*, Editura Academiei Române, vol I (A-B), 2005, vol II (C-D), 2007, vol III (E-J), 2009, vol IV (L-M), 2011, vol V (N-P), 2013, vol VI (R-Ț), 2015.
2. Bolocan, Gh., *Transferul de nume în toponimie*, în SCL XXVIII (1977), nr. 2, pp. 171-180.